
ELI JA HIINA SUHTED TEEL ÕIGLASE JA VASTASTIKUSE PARTNERLUSE SUUNAS

Märts 2021

Enne julgus, siis põhimõtted!

(Hiina vanasõna)

Hiina keisrid väitsid, et neile on valitsemiseks antud üleloomulikud volitused. Nende veendumuse kohaselt olid taevased väed pühitsenud Hiina „keskriigiks“ - maailma keskmeks, kõigi aegade võimsaimaks, harmoonilisimaks, rikkaimaks ja targimaks impeeriumiks. Visioonid, mida praegu levitab Hiina kommunistlik partei, lähtuvad suuresti minevikust. Rõhutatakse, et tervelt viis tuhat aastat oli Hiina maailma keskpunkt, enne kui lääs selle „püha korra“ ebaloomulikult segi paiskas. Nüüd lubavad Hiina juhid taastada riigi staatuse sellisena, nagu Hiina seda väidetavalt väärrib, ja niimoodi taastada ka maailma „loomuliku“ korra.

Nagu kõik ajaloolised narratiivid, on ka Hiina narratiiv segu tõendatud faktidest ja ideoloogilistest väidetest. Arheoloogilised uuringud ei kinnita väidet, nagu oleks Hiinal „rohkem ajalugu“ kui teistel riikidel. Pealegi on Hiina ajaloos nii võimsuse ja jõu kui ka languse, sõdivate kuningriikide ja võõrvõimu perioode ning välisideedest ja -mõjudest kantud põhjanevaid muutusi. Ühe partei jaoks, mille ideoloogia pärineb Marxilt, Leninilt, Maolt, Dengilt ja nüüd ka Xilt, on enam kui küsitav taevastelt jõududelt õigusi nõutada.

Rahvuslik-kommunistlikuks ideoloogiaks kohandatud ajalooline narratiiv ei saa määrata suhteid 21. sajandi reeglitepõhises mitmepoolses maailmakorras. See võib hoopis osutada kahe teraga mõõgaks, kuna iga riik võib oma naabrite vastu välja käia ajalooliselt „tõendatud“ ülekohtu. Kuisoovime kaitsta Euroopas ja Aasias naabritevahelise rahu ja lugupidavat koostööd, ei saa sajanditetagused maakaardid olla piiride ja territoriaalse kuuluvuse kindlaksmääramisel ülemad kui rahvusvaheline õigus.

Hiina sündmusterohke ajalugu, rikas kultuur, filosoofia ja uuenduslikud töövõtted on läbi aegade paelunud ja inspireerinud eurooplasi, on neis äratanud nii siiraid kui ka ebaausaid soove.

2019. aasta märtsis iseloomustas Euroopa Komisjon Hiina Rahvavabariiki kui koostööpartnerit, kui vastandlike huvidega läbirääkimispartnerit, kui võistlevat majandusjõudu ja kui süsteemset rivaali.

Võttes arvesse COVID-19 pandeemia poliitilisi tagajärgi ja nn julgeolekuseaduse kehtestamist Hongkongis, agressiivsemat pikaajaliste eesmärkide taotlemist Xinjiangi,

Tiibeti ja Taiwani suhtes, mitmepoolse süsteemi ja rahvusvaheliste kokkulepete eiramist, Hiina kahjuliku mõju levikut ja põhiliste inimõigustega seotud kohustuste täitmata jätmist Hiina poolt, on see neljatine vaade Hiinale meie arvates aegunud. ELi partnerina peaks Hiina täitma oma rahvusvahelisi kohustusi, kuid seda ei ole ta seni ajani teinud. ELi ja Hiina suhete peamiseks paradigmaks võib üha enam pidada süsteemset rivaliteeti, aga sealjuures ei tohiks unustada vajadust Hiinaga ka dialoogi jätkata.

Peame tunnustama Hiina praeguse juhtkonna üha enesekindlamat hoiakut, mis on eemaldunud kollektiivse juhtimise meetodist ja milles on omaks võetud uus isikukultus. Üleilmne võitlus demokraatia ja autoritaarsuse vahel on üks tegureid, mis määrab meie suhteid Hiinaga. Sellest tulenevalt on koostöö- ja majandussidemete võimalused ahenenud.

2020. aastal oli Hiina ELi peamine kaubanduspartner. Ei ole kahtlust, et majandus- ja kaubandussuhted peavad olema ELi ja Hiina koostöös kesksel kohal, kuid mitte ainsa koostööd määrava tegurina. Kasu ei ole paraku tasakaalus. Poolte seisukohad lahknevad põhimõttelises väärtuste ja normide küsimuses, mille põhineb Teise maailmasõja järel kujunenud rahvusvaheline kord. Euroopa Liit järgib demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste põhimõtteid, Hiina on aga üheparteiline autoritaarne riik. Siiski tuleb püüda maksimeerida omavahelisest majanduslikust seotusest saadavat kasu ja lahendada ka praegust tasakaalustamatuse probleemi.

Euroopa ettevõtteid häirib halvenev ärikliima ja ebaaus konkurents Hiina ettevõtetega nii Hiinas kui ka mujal. Sellega on kaasnenud Hiina diplomaatia ründavam hoiak üksikute ELi liikmesriikide ja kogu liidu suhtes. Euroopa ülikoolid, teadlased, ajakirjanikud ja kodanikuühiskonna esindajad kogevad survet, tsensuuri ja ohte mitte ainult Hiinas, vaid ka Euroopas töötades. See ilmneb siis, kui Hiina ametivõimud leiavad, et nende ametlik doktriin ja poliitika on ohus, ja see mõjutab vahetult Euroopa väärtuste levitamist ning õiglasi ja võrdseid tingimusi ettevõtjatele ja kodanikele.

Eurooplased tunnevad, et Hiina enesekindlus ja suurenev kohalolu liikmesriikides ähvardab euroopalikku elulaadi. Euroopa on mures, et läbipaistvate, õiglaste ja ühetaoliste reeglite puudumine kahjustab konkurentsi ja toob Euroopale rohkem kahju kui kasu.

Koostöö ülemaailmsete probleemide lahendamiseks

Unustamata eespool nimetatud raskusi, soovime Hiinaga koostööd teha ühist huvi pakkuvates valdkondades. Hiina on oma 1,4 miljardi elaniku ja tohutu turuga üks maailma kolmest suurimast majandusjõust, maailma üks rikkamaid riike ja maailma suurim eksportija. Hiina kui tuumariigi ja ÜRO Julgeolekunõukogu alalise liikme osalus ülemaailmsete probleemide lahendamisel on vältimatu.

Hiina on nüüd ELi strateegiline partner võitluses kliimamuutuste vastu ja üleilmsel üleminekul taastuvatele energiaallikatele. Hiina on 2016. aastast saadik Pariisi kokkuleppe osaline, olles praegu küll maailma suurim kasvuhoonegaaside ja süsinikdioksiidi (peaaegu 30% ülemaailmsest heitkogusest) tekitaja. Ootame, et Hiina valitsus täidaks lubaduse vähendada heitkoguseid veel enne 2030. aastat ja jõuaks 2060. aastaks CO₂-neutraalsuseni. Pakume tööstuskoostööd kõrgtehnoloogiliste lahenduste väljatöötamiseks, eelkõige saastevaba vesiniku valdkonnas.

EL pooldab koostööd Hiinaga ka stabiilsuse ja kestliku majanduskasvu tagamiseks arengumaades. Süsteemsed erinevused ja Hiina ametivõimudele sageli omane rangelt utilitaarne lähenemisviis on neid pingutusi aga seni takistanud. Hiina jätkusuutmatu hoiak koostöö suhtes Aafrika Liidu ja Aafrika riikidega toorainetele juurdepääsu, uute turgude hõlvamise, inimõiguste ning keskkonna- ja kliimaküsimuste vallas on meile seetõttu täiesti vastuvõetamatu.

Ühe võimaliku koostöövaldkonnana on EL ja Hiina määratlenud ka võitluse rahvusvahelise terrorismi vastu. Hiina õiguskaitstes ja kohtumõistmises kohaldatav terrorismi määratlus on paraku ebamäärane. Lisaks kasutatakse seal terrorismisüüdistusi sageli meelevaldselt ja tagasiulatavalt rahumeelsete meelevaldajate ja vähemuste õiguste kaitsjate vastu, nagu on üha enam täheldatav Xinjiangis, Tiibetis ja Hongkongis. Kuni selline tegevus jätkub, on terrorismivastane koostöö võimalik vaid piiratud ulatuses.

Erimeelsustele vaatamata peaksime jätkama struktureeritud dialoogi Hiinaga, et otsida lahendusi ülemaailmsetele probleemidele, nagu kliimamuutused, ebaseaduslik ränne, tagasipöördumine reeglitepõhise kaubandus- ja vahekohtusüsteemi juurde WTO raames ning mõjusad mehhanismid finantsturgude reguleerimiseks. Suures osas

sõltub see siiski Hiina valmisolekust järgida rahvusvahelisi norme ja reegleid.

Reeglitepõhise rahvusvahelise korra kaitse

Rahvusvaheline kaubandus ja juurdepääs uutele turgudele on kogu maailmas elatus-taset märkimisväärselt parandanud. Need tegurid on aidanud luua töökohti, suurendada heaolu ja vähendada ülemaailmset vaesust. Osaleme jätkuvalt aktiivselt avatud ja õiglase ülemaailmse kaubandussüsteemi ülesehitamises. Seda peab kujundama reeglitepõhine mitmepoolne kord, milles on kesksel kohal demokraatlikud väärtused. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb ELil teha partneritega konstruktiivset koostööd.

Hiina kuulutab jätkuvalt, et mitmepooluselise maailma ja reeglitepõhise rahvusvahelise korra toetamine on tema välispoliitika nurgakivi. President Xi Jinping on palju kordi rääkinud mitmepoolse ülemaailmse korra tähtsusest, sealhulgas 2017. aastal Davosis peetud tähelepanuväärses kõnes:

„On tõsi, et majanduse globaliseerumine on tekitanud uusi probleeme. See ei õigusta aga majandusliku globaliseerumise täielikku mahakandmist. Pigem peaksime üleilmastumisega kohanema ja seda juhtima, pehmemdama selle negatiivset mõju ning andma sellest saadava kasu edasi kõigile riikidele ja rahvastele.“

Me ei tohi jätta tähelepanuta asjaolu, et Hiina deklaratiivne toetus mitmepooluselisele maailmale ja reeglitepõhisele korrale ei leia lähemal vaatlusel kinnitust. Rahvusvahelistes organisatsioonides kaldub Peking ühiseid reegleid järgima üksnes siis, kui need teenivad tema huve. Vastasel korral kuulutab ta need oma erilistele vajadustele mittevastavaks või eirab neid ja rakendab oma meelevaldseid tõlgendusi. Maailma Kaubandusorganisatsiooni, Maailma Terviseorganisatsiooni ja Rahvusvahelise Mereõiguse Kohtuga seonduvad sündmused näitavad, kuidas nende rahvusvaheliste organisatsioonide legitiimsust õhnestatakse. Selle tulemusena väheneb nende suutlikkus lahendada kahepoolseid konflikte mitmepoolsetes seostes.

Samal ajal on Hiina välispoliitika muutunud iseteadlikumaks ja diplomaatia ründavamaks, eriti Xi Jinpingi juhtimisel. Hiina tahab ülemaailmsel areenil etendada suuremat rolli, mis kajastaks tema kiiret tõusu. Hiina diplomaadid ei järgi enam Deng Xiaopingi

õpetussõna „varja oma tugevust, oota oma aega“, vaid tegutsevad n-ö hundisõdalas-tena (wolf-warrior diplomacy).

Nn Hongkongi julgeolekuseadusega rikub Hiina 1984. aasta Hiina-Briti ühisdeklaratsioon võetud kohustust, et Hongkongi suhtes rakendatakse põhimõtet „üks riik, kaks süsteemi“. Uus seadus ei õnesta mitte ainult olemasolevaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, vaid ka Hongkongi pikka aega püsinud autonoomiat ja vabadusi. Alates seaduse jõustumisest on inimõiguste olukord Hongkongis kiiresti halvenenud. Uus seadus on vahend teisitimõtlejate vaigistamiseks, demokraatiaaktivistide massiliseks vahistamiseks, väljendus- ja kogunemisvabaduse mahasurumiseks ning ajakirjanike ja haritlaste ründamiseks.

Stabiilse pluralistliku demokraatiaga Taiwan, Aasia suuruselt seitsmes majandusjõud, on Pekingi silmis mässuline provints. 2049. aasta, mil möödub sada aastat Hiina Rahvavabariigi loomisest, on president Xi Jinping määranud Hiina Rahvavabariigi ja Hiina Vabariigi (Taiwan) mis tahes moel „taasühinemise“ tähtjaks. See on destabiliseeriv ja ohtlik. Euroopa Rahvapartei fraktsioon (ERP fraktsioon) väljendab sügavat muret seoses Hiina üha intensiivsemate Taiwanile suunatud sõjaliste manöövritega, mis ohustavad tõsiselt selle piirkonna rahu ja stabiilsust. Fraktsioon kinnitab taas oma seisukohta, et mõlemad pooled peavad hoiduma ühepoolsetest sammudest ja jõu kasutamisest. Oleme veendunud, et Taiwan ja Hiina ühendamine – kui see kunagi toimub – peaks olema üksnes Taiwan ja Hiina Rahvavabariigi rahva demokraatliku tahteavalduse tulemus.

ERP fraktsioon toetab kindlalt reeglitepõhist mitmepoolset korda ja õigusriigi põhimõtte ülimuslikkust rahvusvahelistes suhetes. Ka selle korra keskmes olevad rahvusvahelised organisatsioonid peavad kohanema muutuva maailmaga. See eesmärk on saavutatav üksnes mitmepoolsete läbirääkimiste kaudu, kus osalevad võrdselt ja on võrdselt esindatud kõik sidusrühmad.

Süsteemne rivaliteet ja Euroopa huvide kaitse

EL ja Hiina Rahvavabariik sõlmisid diplomaatilised suhted 1975. aastal. Möödunud 46 aastaga on pooled välja arendanud tihedad poliitilised, majanduslikud ja kultuurilised sidemed, mis moodustavad osa kõrgetasemelise dialoogi võrgustikust. Alates

Hiina reformide ja välismaailmale avane- mise algusaegadest on Euroopa ettevõtted, insenerid ja ülikoolid andnud investee- ringute, tehnoloogia ja teadusuuringute kaudu oma panuse Hiina arengusse. Sellega on kaasnenud märkimisväärne ELi arenguabi. Neid samme astudes eeldati, et Hiina liberaliseerib lõpuks oma majandussüsteemi ja võib-olla isegi poliitika. Ootasime Hiina üleminekut turumajandusele ja järkjärgulist avanemist takistamatule majandus-, teadus- ja kultuurivahetusele.

Praegu oleme sunnitud tunnistama, et meie lootused ei ole täitunud.

Hiinal on õigus ise valida oma arengutee. Kui aga Hiina ei täida oma kohustusi, olles väljas vaid iseenda huvide eest ja ohustades samal ajal meie omi, peame oma kodanike heaolu kaitsma ja Hiinalt lubaduste täitmist nõudma.

Euroopa Liidu põhiväärtuste, inimväär- kuse ja inimõiguste austamise, vabaduse, demokraatia, võrdsuse ja õigusriigi levikut tuleks vaadelda laiemalt Aasia ja eelkõige Kagu-Aasia kontekstis. ELi positsiooni saab tugevdada, edendades investee- ringute ja kaubanduskokkulepete kaudu strateegilisi sidemeid ja koostööd Hiina naaberriikide- ga, eelkõige India ja ASEANi piirkonnaga. Suuresti tänu Jaapani, Singapuri, Vietna- mi ja Lõuna-Koreaga loodud partnerlus- tele on see piirkond ELi suuruselt kolmas kaubanduspartner. Sidemeid süvendades saame pakkuda stiimuleid edasiseks ma- janduslikuks integratsiooniks, mis innustaks ASEANi riike tugevdama oma demokraat- likke institutsioone ja järgima väljakuulu- tatud põhimõtteid. Tuletame meelde, et Hiina ja 14 muud Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riiki on allkirjastanud maailma suurima kaubanduslepingu. See suurend- ab Hiina poliitilist ja majanduslikku mõju kogu piirkonnas. Jälgime tähelepanelikult selle lepingu mõju, eelkõige mis puudu- tab standardimise normatiivseid elemente. Oleme ettevaatlikud selle suhtes, kuivõrd sellised strateegiad nagu „China Standards 2035“ on kooskõlas euroopalike väärtuste- ga, ning oleme teadlikud Hiina pingutust- est edendada alternatiivseid majanduse ja kaubanduse juhtimise süsteeme.

COVID-19 – ELi ja Hiina suhete juhtuuring

Mitmeid ELi ja Hiina suhetes varemgi kirjel- datud probleeme on õpetlik vaadelda COV- ID-19 puhangu taustal.

COVID-19 varajases staadiumis püüdis Hiina probleemi ulatust pisendada. Hiina ei andnud siis olulist teavet, surus oma riigis alla rikkumisest teatajaid ja ajakirjanikke ning blokeeris WHO erakorralise komisjoni otsuseid. Hiina eelistas paisuva kriisi avatud käsitlemisele salatsemist, mis aitas viirusel kiiresti levida ja kasvada üleilmseks probleemiks. Kui COVID-19 sai Hiina juhtkonna prioriteediks, esitasid kõik Hiina kanalid – kaasa arvatud välisriikides asuvad meediaagentuurid, diplomaadid ja ettevõtted – oma riiki pandeemiavastase võitluse eeskujuna. Hiina eksponeeris end ülemaailmse heategijana, kes saadab abi ja meditsiinivarustust üle kogu maailma. Samal ajal kajastati Hiina riigimeedias väga napilt Hiinale endale antud välisabi, mille hulgas oli ka ligi 60 tonni ELi liikmesriikidest saadetud meditsiinivarustust. Teisalt räägiti Hiina kaubatehingutest kui „Hiina abist hädas olevatele sõpradele“.

ELi diplomaatia oli kahel korral Hiina rünnaku all ja alistus mõlemal korral Hiina survele. Esiteks lahjendasid Euroopa diplomaadid pärast Hiina diplomaatide sekkumist Euroopa välissteenistuse strateegilise kommunikatsiooni töörühma aruannet Hiina tervishoiukriisi aegsete desinformatsioonikampaaniate kohta. Varsti pärast seda nõudsid Hiina meediaagentuurid ELi suursaadiku Hiinas ja ELi 27 liikmesriigi suursaadikute ühise artikli muutmist, kuna artiklis osutati viiruse Hiina päritolule. Euroopa diplomaadid nõustusid enesetsensuuriga.

Tõrjumaks riigisest kriitikat kriisiohjamise kohta, väitsid Hiina ametiisikud, et viiruse töid riiki välismaalased. Nad jätsid mainimata, et need inimesed olid valdavalt Hiina kodanikud, kes naasid välismaalt koju. Hiina suursaadik Londonis keeldus BBC-s esinedes tunnistamast, et viirus pärineb Hiinast. Tema väitel oli Hiina lihtsalt esimene riik, kus viirus avastati. Hiina välisministeeriumi pressiesindaja levitas oma sotsiaalmeediaakonto kaudu kuulujuttu, et viirus on tegelikult Ameerika bioloogiline relv. Riike, kes nõudsid viiruse päritolu põhjalikku ja sõltumatut uurimist, ähvardati majanduslike ja poliitiliste survemeetmetega.

ELi ja Hiina vahel on mitmes valdkonnas süsteemne konkurents.

Majandussuhetes on EL ja Hiina omavahel seotud ja teineteisele olulised turud. Sellist hoolimata kogevad Euroopa ettevõtjad paljudes majandussektorites pidevalt diskrimineerimist, turumoonutusi ja mitmesug-

useid piiranguid. Nendega konkureerivatele Hiina ettevõtetele, eelkõige riigi omandis olevatele ettevõtetele mitmes vormis antavad subsiidiumid moonutavad Hiina turutingimusi veelgi. Samalaadseid vahendeid kasutatakse ka selleks, et aidata Hiina ettevõtetel konkureerida meie ettevõtetega Euroopa turgudel või siinseid ettevõtteid osta, eesmärgiga saada osa nende oskustebest ning hiljem veelgi tugevamalt konkureerida ELi allesjäänud ettevõtetega.

Veel üks risk, mida ELi ametiasutustel tuleb arvesse võtta, on Hiina seadus, millega nõutakse Hiina äriühingutelt koostööd oma riigi salateenistustega. Peame jääma valvsaks ohu suhtes, et Hiina kaupmehed võivad kasutada teavet vääral otstarbel. Seda tõendavad Hiina suursaadikute sekkumised Euroopas: ELi liikmesriikide valitsusi ähvardatakse survemeetmetega Hiinas tegutsevate Euroopa ettevõtete vastu, kui riigi 5G-võrgus ei ole üks osaline Huawei. Tähelepanek, et Hiina ähvardab riike, kes kritiseerivad inimõiguste olukorda Hiinas või nõuavad rahvusvahelist COVID-19 uurimist. Selle näiteks võib tuua mitmesuguste Austraalia kaupade suhtes kehtestatud kaubanduspiirangud.

EL on aga maailma kõige avatum majanduspiirkond. Välisinvesteeringud on siin teretulnud ja toetavad majanduskasvu. Meie süsteem koos rangete konkurentsi-, investeerimis- ja hanke-eeskirjadega on hästi kavandatud ja kohane liberaalse turumajandusega riikide majandustegevuses osalejatele. Paraku ei ole see piisav, et tulla toime probleemidega, mida tekitab riiklikult juhitud majandussüsteem, mis pakub oma ettevõtetele riigi toetust sellises ulatuses, mis ei ole ELi ettevõtjatele kättesaadav. Sellel süsteemil on kava ja vahendid laieneda meie turgudele. Seetõttu tuleb Hiinaga aktiivset ja sisukat koostööd tehes luua võrdsed tegevustingimused. Seda silmas pidades tunnustab ERP fraktsioon hiljuti saavutatud põhimõttelist kokkulepet ELi ja Hiina laiaulatusliku investeerimislepingu kohta. Investeerimisleping ei lahenda iseenesest kõiki meie majandus- ja poliitilisi suhteid häirivaid probleeme. Lepinguga tuleb tagada tugevad sektoriülesed nõuded ja jõustamismehhanismid, et üle saada praegusest tasakaalustamatusest, ning tuleb tagada, et Hiina riik ja Hiina müüjad neid nõudeid järgiksid. Selle kõrval on oluline jätkata nii autonoomsel kui ka mitmepoolsel tasandil tööd kõrvalmeetmete kallal ning tagada peamiste õigusaktide rakendamine. Meie enda kaubanduse kaitsemeetmete paketi parandamine peab olema esmane ülesanne. Euroopa Komisjoni hiljuti avaldatud valge raamat, milles käsitletakse võrdsete võimaluste loomist välisriigi subsiidiumide puhul, on samm õiges suu-

nas, kuid samal ajal peame rõhutama vajadust järgida ELi siseturul avatuse ning vaba ja ausa konkurentsi põhimõtteid. Võttes arvesse valget raamatut, kutsume Komisjoni üles esitama ettepaneku võrdsete tegevustingimuste vahendi kohta. See vahend peaks aitama Euroopa ettevõtetel ühtse turu konkrentsikeskkonnas edukalt tegutseda koos Hiina subsideeritud ettevõtetega. Lisaks tuleb kasutada ELi ühepoolseid vahendeid, nagu kavandatud ELi tarneahelate hoolsuskohustuse süsteem või kogu maailmas rakendatav ELi uus sanktsioonirežiim, et täita lüngad, mida investeerimisleping üksi paratamatult ei suuda täita.

ERP fraktsiooni poliitikasoovitused

Hõlbustades oma ettevõtete pääsu Euroopa siseturule, toetas Hiina Euroopa integratsiooni. Hiina on toetanud ka Euroopa tugevat nõudmist edendada mitmepooluselist maailma. Hiina kasutab siiski kahepoolseid ja alternatiivseid mitmepoolseid strateegiaid, et hoiduda järgimast ELi institutsioonide üldist reeglitepõhist lähenemisviisi. Alternatiivsed formaadid, nagu 17+1 investeerimiskava ja ELi suuremate liikmesriikide soov kindlustada oma ettevõtetele egoistlikult individuaalsed kaubandus- ja investeerimistingud, teenivad „jaga ja valitse“ põhimõttel üksnes Hiina huve ja püüet liikmesriikide vahele kiilu lüüa. See nõrgendab ELi ja selle liikmesriikide positsiooni.

Mõjus hoiak Hiina suhtes eeldab järjepidevat väärtustepõhist välispoliitikat, mida EL ja tema liikmesriigid lojaalselt järgiksid.

Ilma ühtse lähenemiseta, mis võimendaks kõigi 27 liikmesriigi läbirääkimispositsiooni, ei saa EL võrdsetel tingimustel Hiinaga läbirääkimisi pidada. ERP fraktsioon kutsub ELi liikmesriike ja institutsioone üles esinema ühtsena, võttes kõigil tasanditel omaks sidusa ja tervikliku lähenemisviisi. ERP nõuab turupõhiseid reforme ja kõigile ELi ettevõtjatele võrdsete tegevustingimuste tagamist. Euroopa Liidu institutsioonides tuleks luua valdkondadevaheline rakkerühm, võttes eeskujuks eduka Brexiti rakkerühma, millel oli oluline roll liikmesriikide ühtse positsiooni hoidmisel. EL peab tugevdama oma tarneahelaid, et suurendada nende vastupanuvõimet mitmel moel, sealhulgas tootmise suurendamisega ja tegevuse lähemale toomisega avatud strateegilise autonoomia vaimus.

> **Range vastastikkus kui paremuselt teine lahendus.** ERP fraktsioon pooldab Hiinaga tehtavat koostööd, mis põhineb ELi avatud õigusraamistikul ja on täie-

likult kooskõlas WTO reeglitega. Samal ajal peab EL suutma kindlalt kaitsta oma põhihuve, tuginedes WTO nõuetele, vastastikkusele ja tasakaalustavate meetmete mõjusale rakendamisele. Kui aga sellist avatud lähenemist ELi ja Hiina majandussuhetes ei ole võimalik saavutada, peaks EL rakendama oma kaubanduse kaitsemeetmeid ja muid asjakohaseid autonoomseid meetmeid Hiina äriühingute vastu – juhul kui ilmnevad kaubandust moonutavad asjaolud või ohud ELi julgeolekule ja strateegilistele huvidele. Need meetmed peaksid vastama piirangutele, mida kohaldatakse Euroopa ettevõtetele Hiinas.

> **ELi monopolidevastased, ühinemise ja riigiabi eeskirjad Euroopas teguts-evatele Hiina äriühingutele.** Ebaausa konkurentsi vältimiseks peaks EL välja töötama konkrentsineutraalsuse vahendi, et tagada Hiina riigiettevõtete konkrentsineutraalsus Euroopa turul. Sama peab kehtima kõigi riigi poolt toetatavate ettevõtete kohta, olenemata nende omandistruktuurist ja riigist, kus nad põhiliselt tegutsevad. Tuleb jätkata mitmepoolseid pingutusi, et tugevdada WTO eeskirju tööstustoetuste kohta, tuginedes ELi, USA ja Jaapani kolmepoolsele koostööle.

> **Vastastikkus riigihangetes.** Euroopa ettevõtjatel on Hiinas sageli keelatud avalikes hangetes osaleda. Euroopa Komisjon peab tagama, et avaliku sektori hankijad ja liikmesriigid kohaldaksid tulemuslikult ELi 2014. aasta direktiivi, ning peab võimaluse korral selle raamistiku läbi vaatama. Kaasoadusandjad peaksid viima lõpule uue, tasakaalustatud rahvusvaheliste hangete vahendi loomise, et tugevdada ELi vahendeid ja edendada ülemaailmselt vastastikkuseid kaubandustingimusi. Hiina peaks võimalikult kiiresti ühinema WTO riigihankelepinguga ja avama end rahvusvahelistele hangetele.

> **Sunniviisiline tehnosiire.** Hiina müüjad korraldavad jätkuvalt sunniviisilisi tehnosiirdeid ja intellektuaalomandi vargusi. Ebaseaduslik tegevus on ka Hiina projekti „Made in China 2025“ kõrvalsaadus. Selle projektiga teeb Hiina agaralt pingutusi, et jõuda USA ja ELiga võrdväärsele tehnoloogilisele tasemele. Niisugused meetodid õhnestavad Euroopas ettevõtluse tulevikuväljavaateid, töökohtade loomist ja majanduskasvu. Oleme rahul sellega, et reeglid, millega otse keelatakse mitut liiki sunniviisilised tehnosiirded, on nüüd võetud

laiaulatuslikku investeerimislepingusse, peame aga tagama, et kõigi sunniviisiliste tehnosiirete ja intellektuaalomandi õiguste varguste asjakohane käsitlemine jääks kahepoolsetes suhetes esmatähtsaks ülesandeks. Euroopa Komisjon peaks looma tööühma, et suurendada ELi liikmesriikide ja Euroopa ettevõtjate teadlikkust ning kindlamalt nõuda Hiina ametiasutustelt ja müüjatelt sunniviisilise tehnosiirde ja intellektuaalomandi õiguste rikkumise lõpetamist.

- > **ELi tööstusstrateegia.** Selleks et ettevõtted saaksid investeerida ja uuendusi ellu viia, peab EL parandama raamtingimusi. Analüüsida tuleks Hiina peamisi tööstusharusid käsitlevat strateegiat ning saadud kogemused peaksid kajastuma kulutustes teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil. Järjepidevad investeringud ELi teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni võivad lisaks luua uusi omavahelise seotuse viise, mis hoiavad ELi ja Hiina mõju tasakaalus. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ELi tarneahelate vastupanuvõimele, eesmärgiga saavutada avatud strateegiline autonoomia, sealhulgas uute võimaluste arendamise kaudu lõuna- ja idanaabruses. ERP fraktsioon nõuab ka üksikute riikide ja Hiina vaheliste kahepoolsete lepingute läbipaistvust. Pekingiga sõlmitud strateegiliste lepingute saladuses hoidmiseks küsitavate riiklike reeglite kasutamine tekitab segadust. Kahjuks juhtus just nii hiljutise laenuga, mille Hiina andis Ungari valitsusele Budapesti ja Belgradi vahelise kiirraudtee jaoks. ERP fraktsioon nõuab samuti, et üksikute riikide ja Hiina vahelised kahepoolsed lepingud põhineksid usaldusväärsel riskihindamisel, tagamaks, et need investeringud ei kahjusta julgeolekut või avalikku korda ELis seeläbi, et kasutatakse, hallatakse või kontrollitakse muu hulgas elutähtsat taristut ja tehnoloogiat ning varustatust kahesuguse kasutusega kaupade, kriitilise sisendi või tundliku teabega, sealhulgas isikuandmetega. Just sellega seoses nõuabki ERP fraktsioon, et need lepingud oleksid läbipaistvad.
- > **Uus siiditee.** Hiina geopoliitilist tegevuskava, mis on varjatud taristu- ja rahastusprojektideks uue siiditee algatuse raames, tuleb võtta sellena, mis see on, ning kõiki selliseid projekte tuleb tähelepanelikult jälgida, muuhulgas arvestades nende negatiivset poliitilist mõju. EL peaks jõulisemalt seisma oma ühendatuse strateegia eest, et rajada kolmandates riikides taristut ja pakkuda ra-

hastust, sest see on strateegiliselt oluline ja annaks meie ettevõtetele ärivõimalusi. Igal juhul peame nõudma, et uue siiditee algatus vastaks rahvusvahelistele standarditele ning, võttes arvesse pakumismenetluste läbipaistmatust, tagaks ausa konkurentsi kolmandate riikide turgudel, toetades selleks mitmepoolse majandusjuhtimise tavaid.

- > **5G tehnoloogiline platvorm.** 5G-võrgu arendamine kogu Euroopas on Euroopa tuleviku konkurentsivõime nurgakivi. Euroopa taastekava raames kasutusele võetud vahendeid tuleks kasutada selleks, et anda kõigile liikmesriikidele vajalikud vahendid turvalise taristu tagamiseks ning et toetada Euroopa tööstust, võimekust ja innovatsiooni. Hiina osalemist selles valdkonnas tuleks põhjalikult analüüsida ning jätta kõigist 5Gga seotud ettevõtmistest ELis välja äriühingud, keda peetakse julgeolekuohuks.
- > **Põllumajanduslik toidutööstus, kalandus ja vesiviljelus kui strateegilised varad suhetes Hiinaga.** Arvestades, et Hiina ja tema juhtkond on toiduga kindlustatuse valdkonnas püsivalt sõltuv, peaks EL leidma vahendid Euroopa põllumajandustootjate, kalurite, vesiviljelustootjate ja tarbijate huve kaitsva aruka raamistiku väljatöötamiseks ning ebaausa konkurentsi vältimiseks põllumajandus-, kalandus- ja vesiviljelussektoris. Tunnustame Euroopa Liidu ja Hiina Rahvavabariigi valitsuse vahelise geograafiliste tähistite kaitset käsitleva lepingu sõlmimist. Kontrollime tähelepanelikult selle lepingu rakendamist ja jälgime Hiina pingutusi Euroopa intellektuaalomandi õiguste kaitse tagamisel.

Kaubanduse valdkonnas jääme soovi juurde hoida suhted Hiinaga avatud. Kahjuks on need suhted aga jätkuvalt tasakaalust väljas püsivate ja põhjendamatute mittetariffsete meetmete, tehniliste tõkete ja vastastikkuse puudumise tõttu. Hiina riiklikud toetused põhjustavad liigset tootmisvõimsust ja dumpingut Euroopa ja maailma turgudel. Kuigi puhtalt tehingupõhine lähenemise viis ei taga strateegiliste eesmärkide saavutamist, ei ole Euroopa püüd leida lahendusi läbirääkimiste teel – mitte tariifide kehtestamisega, nagu USA – alati edukas.

Näiteks võib tuua terasetööstuse liigse tootmisvõimsuse ülemaailmse foorumi, mis loodi koostöös OECDga 2016. aastal pärast Hiina liigset tootmisvõimsusest põhjustatud ülemaailmset terasekriisi. Kolm aastat kestnud läbirääkimised ei andnud käegakatsutavaid tulemusi ja lõpuks otsustas Hiina 2019. aasta

oktoobris foorumist lahkuda. Terasel liigse tootmisvõimsus on jätkuvalt probleemiks ning kaalul on 2,6 miljonit sellega otseselt ja kaudselt seotud töökohta ELis.

ERP fraktsiooni poliitikasoovitused

- > **WTO ajakohastamine.** Alates Hiina ühinemisest WTOga 2001. aastal ei ole riik suutnud sellega seonduvaid kohustusi täita. EL peaks koos teiste WTO liikmetega aktiivselt jätkama järjepidevaid jõupingutusi WTO eeskirjade ajakohastamiseks. Hiina peab sellega seoses kandma oma liikmestatusi ja täitma oma liikmekohustusi ning teadvustama oma tegelikku majanduslikku seisundit, sealhulgas tunnustama, et ta ei liigitu enam arenguriigiks.
- > **Kaubanduse kaitsevahendite täielikus kasutamise.** Seni, kuni eksisteerivad ebaausad kaubandustavad, nõuame ELi kaubanduse kaitsevahendite ja uue dumpinguvastase meetodi jätkuvat ja ranget kohaldamist ning nende karmistamist kaalumist. See aitab paremini kõrvaldada hindade ja kulude moonutusi, mis ei tulene vabaturujõududest.
- > **Rohkem Euroopa Komisjoni omaalgatuslikke uurimisi.** ERP fraktsioon toetab Euroopa Komisjoni volituste suurendamist, et ex officio uurida dumpingu ja subsidiumivastaseid juhtumeid, ilma et nendega seotud Euroopa äriühingud peaksid esitama ametlikke kaebusi. Komisjon peaks neid laiendatud volitusi täielikult kasutama.
- > **Uurida uusi paindlikke koostöövorme liidus.** Soovitame liikmesriikidel luua uue mitmepoolse koostöö foorumi, tuginedes mitmepoolse strateegilise ekspordikontrolli koordineerimiskomitee varasemale tegevusele. Uue foorumi peamine eesmärk oleks jälgida ja kontrollida tehnoloogia ekspordi, kauba-vooge ja tundlikke investeeringuid probleemsetes riikides, samuti teadusuuringute, tootmise ja andmete hävitamise valdkonna eetikanoorme.
- > **Välismaiste otseinvesteeringute tõhus taustauuring.** Selleks, et luua mehhanismid välisinvesteeringute jälgimiseks elutähtsates sektorites ning kõrvaldada praegused seaduselüngad, nõuame, et liikmesriigid rakendaksid uue määruse kiiresti ja kohaldaksid seda efektiivselt. Kaaluda tuleks võimalikku läbivaatamist, et tegeleda ka turumoonutustega, mida põhjustavad välissubsidiidumid siseturul. Oleme valvsad tegevuse suhtes, mille eesmärgiks on tekitada strateegiliste investeeringute kaudu kahjulik majanduslik sõltuvus, ning sellega seoses toetame kindlalt Euroopa avatud strateegilise autonoomia tugevdamist.
- > **ELi-Hiina laiaulatuslik investeerimisleping.** Tunnustame põhimõttelist poliitilist kokkulepet laiaulatusliku ELi-Hiina investeerimislepingu kohta, mille eesmärk on luua pikaajalist turulepääsu ja investeerimisvõimalusi käsitlev kindlam õigusraamistik. ELi-Hiina laiaulatuslik investeerimisleping saab anda panuse vastastikkuse põhimõtte suurendamisse turulepääsul, võrdsete tingimuste loomisesse ning ettevõtjate ja investorite mittediskrimineeriva kohtlemise edendamisse, mis kõik on meie prioriteedid. Me tunnustame, et see ei täida nendes valdkondades veel kõiki lünki. ERP fraktsioon kontrollib selle lepingu hoolikalt üle, sest see sisaldab ambitsioonikaid kaubandus- ja kestliku arengu sätteid – nagu töötajate õigused –, millega Hiina on esimest korda nõustunud. Investeerimislepingu heakskiitmisel võtame arvesse ka inimõiguste olukorda Hiinas. Lepingu rakendamise järelevalvel on otustav tähtsus, sest kokkuleppes tuleb kasu sõltub sellest, kuidas Hiina oma kohustusi täidab.
- > **Liigse tootmisvõimsuse küsimus.** EL peaks jätkama dialoogi teiste rahvusvaheliste sidusrühmadega OECD, WTO ja G20 raames ning nõudma, et Hiina tuleks läbirääkimiste laua taha tagasi.
- > **Investeeringuleping Taiwaniga.** Toetame Taiwaniga kahepoolse investeerimislepingu sõlmimiseks läbirääkimiste alustamist. Lisaks kutsume Komisjoni üles viima lõpule ettevalmistava töö, eelkõige analüüsi ja mõjuhindangu, et ELi ühe Hiina poliitika raames ametlikult kõnelusi alustada. Samuti usume, et Taiwan peaks olema kutsutud osalema WHO kohtumistele, mehhanismidesse ja tegevusesse, eelkõige pandeemia ajal. Taipei tasakaalustatud kriisijuhtimine on näidanud, kui väärtuslik võib WHO-le olla Taiwan osalemine.
- > **Suund kokkulepete tulemusliku rakendamise poole.** ERP fraktsioon tagab, et Euroopa Parlament jälgiks valvsalt Hiinaga sõlmitavate tulevaste lepingute rakendamist, soodustades parlamen-

taarse diplomaatia ja dialoogi rolli selles.

Euroopa avalikus ja akadeemilises arutelus püüab Peking mõjutada Euroopa ühiskonna avalikku arvamust, eesmärgiga suruda peale oma poliitilisi narratiive ja tsenseerida kriitilisi seisukohavõtte Euroopas.

Arvamus-, väljendus-, usu- ja ühinemisvabadus on meie liberaalse demokraatia aluspõhimõtted. Kriitilist mõtlemist peetakse Euroopas meie osalusdemokraatia oluliseks osaks. Hiina Kommunistliku Partei jaoks kuuluvad need Euroopa mudeli aluspõhimõtted nn seitsme õõnestava hoovuse ja lääne pahede hulka, mis tuleb Hiinas maha suruda.

Samal ajal kasutab Hiina oma tegevuskava kujundamisel üha enam just neid Euroopa vabadusi. Kuigi läbipaistev arutelu Hiina üle meie meedias, ülikoolides, mõttekodades ja sotsiaalmeedia kanalites on teretulnud ja rikkastav, tuleb vastustada varjatud vahendite kasutamist avaliku arutelu manipuleerimiseks.

Hiina äriühingud on ühinemiste ja ülevõtmiste kaudu saanud teatavate Euroopa meediakanalite omanikeks ja nendes kanalites on kehtestatud Hiina-meelsed töösuunised. Hiina ametiasutuste ja äriühingute reklaamidest ja Hiina väljaannete vahelehtedest saadavat tulu kasutatakse Hiina-meelsete sõnumite edendamiseks ja kriitiliste artiklite tsenseerimiseks. Hiina saatkonnad Euroopas survevad Euroopa ajakirjanikke ja ülikooli hoiduma avaldusest, mida tajutakse Hiina suhtes kriitilistena. Euroopa mõttekojad ja ülikoolid, mida rahastavad või millega teevad koostööd Hiina institutsioonid ja äriühingud, levitavad Hiina valitsuse arvamusi. Sel eesmärgil kasutatakse ka Confuciuse instituutide ulatuslikku võrgustikku (üle 500 asukoha) üle kogu maailma. Lisaks püüavad nad sekkuda Lääne ülikoolide õppekavadesse, et tsenseerida kriitilist arutelu ja Hiina-teemalisi uuringuid. Euroopa teadlastele ja ajakirjanikele, kelle tööd peetakse kommunistliku partei poliitika suhtes kriitiliseks, keeldutakse andmast Hiina viisat ja ligipääsu Hiina allikatele.

Sellised sekkumised jäävad sageli märkamatuks, kuid nendega rünnatakse meie põhiväärtusi ja põhimõtteid. Eri-nevalt tavapärasest avalikust nn pehme jõu diplomaatiast on Hiina manipuleeriva diplomaatilise poliitika uue taktika iseloomustamiseks hakatud kasutama mõistet „terav jõud“.

ERP fraktsiooni poliitikasoovitused

- > **Meediasse tehtavate välisinvesteeringute taustauuring.** Hiina on viimase kümne aasta jooksul investeerinud Euroopa meediaettevõtetesse peaaegu kolm miljardit eurot. Ainult mõnes ELi liikmesriigis on olemas meediasse tehtavate välisinvesteeringute taustauuringumehhanismid. Seepärast soovitame komisjonil välja töötada kogu ELi hõlmava reguleerimissüsteemi, et takistada valitsuste rahastatud või kontrollitavatel välismaa meediaettevõtetel omandada Euroopa meediaettevõtteid. Seda tuleks kohaldada peamiselt mittemokraatlike riikide suhtes, kus Euroopa meediaorganisatsioonidel ei ole lubatud vabalt tegutseda või kus neid surveatakse oma teabesisu kohaliku valitsuse kasuks kallutama. Süsteem peaks põhinema ühisel andmebaasil, et hõlbustada ühtlustatud ennetustegevust ja/või kohtulikku uurimist kogu Euroopa Liidus. Vastasel juhul järgivad Hiina eeskujul teised riigid, kellel on samalaadne autoritaarne poliitiline ideoloogia, ning Euroopa Liit riskib sellega, et teised riigid tema siseasjadesse sekkuvad.
- > **Toetus Hiinat käsitlevale sõltumatule teadustööle ja ajakirjandusele.** Suurem toetus Hiinat käsitlevale sõltumatule ja kriitilisele oskusteabele muudaks mõttekojad ja ülikoolid vähem sõltuvaks praegu nende tegevust toetavatest Hiina ettevõtetest ja ametiasutustest. Soovitame tungivalt luua Euroopa ülikoolidele kättesaadava ja ELi rahastatava Hiinat käsitleva teadusuuringute programmi ning Euroopa Hiinauuringute rahastu. Samuti peavad EL ja selle liikmesriigid ka edaspidi kaitsma sõnavabadust ülikoolides tagamaks, et Hiina ametiasutuste surve ei õõnestaks Euroopa ülikoolide sõnavabadust, olgu see suunatud Euroopa või Hiina üliõpilaste ja haritlaste vastu.
- > **Sõltumatu ajakirjanduse ja liberaalse meedia edendamine, toetamine ja rahastamine.** EL ja selle liikmesriigid peaksid toetama ajakirjanikke, kes uurivad Hiina tsensuuri, propagandat, ajakirjanduse ahistamist ja inimõiguste rikkumisi. Tugevad näited on ajakirjanduse usaldusväärse algatus, uurivate ajakirjanike rahvusvaheline konsortium ning teabe- ja demokraatiafoorum. EL saab nendele pingutustele kaasa

aidata, luues Euroopa demokraatliku meedia fondi.

- > **Hiina desinformatsioonikampaaniate ja pealesunnitud narratiivide tõrjumine.** Üks Euroopa autofirma oli sunnitud avalikult vabandama selle eest, et ta avaldas sotsiaalmeedia platvormil Dalai Lama tsitaadiga reklaami. Usuliste ja etniliste vähemuste, nagu tiibetlaste ja uiguuride tagakiusamise mainimine ning Euroopa kirjandusauhinna andmine Hiinas kinnipeetavale kirjanikule võib viia selleni, et Hiina diplomaadid hakkavad akadeemiliste asutusi ja isegi valitsusi ähvardama. Hiina püüded suruda ELis peale oma narratiive ja tsenseerida arvamusi on lubamatud. Hiina desinformatsioonikampaaniate ja narratiivide, näiteks COVID-19 kriisiga seotud kampaaniate ja narratiivide tuvastamisel ja nimetamisel peavad kõik ELi institutsioonid olema sirgjoonelised. Teeme ettepaneku koostada üleliiduline dokumentatsioon Hiina desinformatsiooni ja inimõiguste rikkumiste kohta, et suurendada teadlikkust ja toetada seeläbi ohvreid, olgu need üksikisikud, ettevõtted või valitsused. See võiks panna aluse haridusalastele pingutustele, nagu kasulike vahendite kogu või konkreetset veebisaidid, et varustada Euroopa kodanikke vajalike oskuste ja/või teadmistega, et nad ei langeks desinformatsiooni õnge..
- > Neid andmeid võib järjepidevalt koguda ja avaldada Euroopa välissteenistus.
- > **Inimõiguste ja põhiõiguste kaitse.** Inimõiguste rikkumisi Mandri-Hiinas ja Hongkongis ei saa eirata ning EL ja selle liikmesriigid peavad nendele jõuliselt reageerima. ERP fraktsioon tunneb heameelt vastu võetud ja kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi (ELi Magnitski akt) üle, millega tagatakse, et inimõiguste rikkumises süüdi olevad isikud võetakse vastutusele. ERP fraktsioon peaks võtma poliitilises diplomaatias juhtrolli, et korrupsioon lisataks kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi kohaldamisalasse.
- > **Inimõiguslaste vabastamine.** Nõuame meelevaldselt kinni peetud ja vangistatud inimõiguste kaitsjate, teisitimõtlejate ja teiste, sealhulgas Rootsi kodaniku Gui Minhai vabastamist. Oleme väga mures teadete pärast süstemaatiliste inimõi-

guste rikkumiste kohta, sealhulgas kinnipidamiste, steriliseerimiste ja sunniviisiliste abortide kohta, mis toimuvad Xinjiangis uiguuride ja teiste, peamiselt moslemivähemuste vastu, ning nõuame nende väidete sõltumatut ja kiiret uurimist. Rõhutame, et vajalik on tagada takistusteta pääs Tiibetisse nii diplomaatide, ajakirjanike, turistide kui ka tiibetlaste endi jaoks.

- > **Jätkuv Hongkongi toetamine.** ERP fraktsioon peab jätkama Hongkongi autonoomia, vabaduse ja õigusriigi toetamist. ERP fraktsioon peaks jätkama liikmesriikide jõulist ergutamist, et nad rakendaksid 28. juulil 2020 välisasjade nõukogu poolt kokku lepitud meetmete paketi ja parlamendi 15. juuni 2020. aasta ühisresolutsiooni.
- > **Euroopa impordikeeld toodetele, mille valmistamiseks kasutatakse sunniviisilist tööd.** Teadete kohaselt on Hiina ametivõimud pidanud laagrites kinni miljonit uiguuri ja kasutanud neid sunnitöölisena Xinjiaangi provintsis. Ameerika Ühendriikide esindajatekoda on peaaegu ühehäälselt vastu võtnud seaduse, millega keelatakse sunnitööd kasutades valmistatud toodete import. Ka EL peaks kooskõlas WTO õigusega keelustama sunniviisilist tööd kasutavate ettevõtete toodete impordi. Samuti tuleks keelata ümberõppelaagrites tehtud toodete pääs ELi turgudele.
- > **Usuvabaduse toetamine Hiinas.** Hiina keelab oma kodanikele jätkuvalt usuvabaduse. Usuühendused ja -kogukonnad, eelkõige kristlased, moslemid, budistid ja teised, kes ei kuulu režiimi kontrolli all olevatesse organisatsioonidesse, on pideva ahistamise, kinnipidamise, pühade sümbolite ja pühapaikade hävitamise, repressioonide ja muude tagakiusamisvormide sihtmärkiks. Lisaks sellele, et EL peaks andma usu- ja veendumusvabaduse edendamiseks väljaspool ELi tegelevale erisaadikule piisavad vahendid, peaks ta oma suhetes Hiina Rahvavabariigiga pidevalt tõstatama ka usuvabaduse küsimuse.
- > Hiinast on saanud üks suurimaid ÜRO eelarvesse panustajaid ning ta osaleb üha enam oma vägedega ÜRO rahuvalveoperatsioonides. ÜRO Julgeolekunõukogu alalise liikmena ja Inimõiguste Nõukogu liikmena on Hiinal eriline vastutus toetada ÜRO kolme sammast: inimõigused, rahu ja julgeolek ning areng.

ELi seisukoht USA ja Hiina vaheliste pingete küsimuses

USA ja Hiina suhete olukorral on üleilmne mõju, eriti kuna ülemaailmne pandeemia on seniseid pingeid veelgi teravdanud. Suurvõimude konkurents on ilmselgelt muutumas suurvõimude rivaalitsemiseks. Sellises olukorras peab EL asuma positsioonile, mis võimaldab tal kaitsta oma huve, säilitades samal ajal tõised suhted mõlema osalejaga.

Ühelt poolt seob ELi ja USA-d NATO näol Atlandi-ülene side, mis põhineb demokraatia, vabaduse, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtetel. ERP fraktsioon on selle sideme uuendamise ja tugevdamise oma südameasjaks võtnud. EL toetab kindlalt Ameerika Ühendriike, säilitades Hiina suhtes kehtestatud relvaembargo, ning on seda teinud juba üle 30 aasta. Teisest küljest on Hiina turg – vaatamata sealsetele murekohtadele – võimas magnet, mis meelitab ligi igas suuruses Euroopa ettevõtjaid.

USA ja Hiina vahelise mõju- ja võimukonkurentsi taustal saavad ELi liikmesriigid säilitada oma autonoomia ainult terviklikus ELis. Selleks et kaks geopoliitilist hiiglast ei saaks ELi pitsitada, peab viimane jääma oma põhimõttele kindla, kuid pragmaatilise välispoliitika juurde. Mitmepoolsuse ja ELi institutsioonide kaitsmine ning reeglilisel põhineva korra järgimine on ELi positsiooni kaitsmisel keskse tähtsusega. See hõlmab Euroopa huvide kaitset ka sanktsioonide kehtestamist.

See võib põhjustada ajutisi tagasilööke või pettumusi, näiteks Pekingi-poolseid võimalikke survemeetmeid meie ärihuvide vastu. Pikas perspektiivis tugevdab see siiski läbi-paistvatel reeglilisel põhinevat rahvusvahelist süsteemi. Selle eesmärgi saavutamiseks peab EL võtma juhtrolli Ameerika Ühendriikidega liitlussuhete taastamiseks. Sama peaks tegema ka teiste demokraatlike, sarnaselt meelestatud riikidega, kes on valvsad selle suhtes, kui valiv võib Hiina olla rahvusvaheliste reeglite järgimisel.

ERP fraktsioon väljendab heameelt ELi ja USA vahelise Hiinat käsitleva dialoogi algatamise üle ning nõuab jõulist arutelu sellistes valdkondades nagu sunniviisiline tehnosiire või mitmepoolsete institutsioonide tugevdamine, mille puhul ühine lähenemisviis ei ole mitte ainult soovitatav, vaid ka vajalik. Lisaks kutsub ERP fraktsioon ELi, USA-d ja teisi demokraatlikke riike üles püüdlema ambitsioonika tegevuskava poole demokraatia toetamiseks kogu maailmas, et võidelda

pead tõstva autoritaarsuse vastu, toetada inimeste soovi vabaduse järele ja tugevdada demokraatlikku vastupanuvõimet.

Sõltuvalt selle töö tulemustest võivad ELi ja Hiina suhted areneda kolme erineva stsenaariumi järgi:

a) Positiivne stsenaarium – pühendumus ja koostöö

Positiivse stsenaariumi korral jätkavad mõlemad osapooled koostööd. See võimaldab ELil teha koostööd nii USA kui ka Hiinaga, sõlmida kokkuleppeid, hoogustada kaubavahetust ja suurendada investeringute taset. Kõik kolm partnerit teevad koostööd, et lahendada ülemaailmseid probleeme, nagu kliimamuutused, terrorism ja praegune pandeemia. Toimub järjepidev dialoog ja üksteist usaldatakse.

b) Neutraalne stsenaarium – koostööteerimine ja kuidagiviisi läbijamine

EL tunnustab oma partnerite tugevaid külgi ja teeb samas tööd enda tugevdamiseks. ELi teadlikkus suurenevast konkurentsisst ja tema jõupingutused võidelda ebaausate kaubandustavade vastu ei kahjusta suhteid sügavalt, sest kõik osapooled mõistavad, et neil on rohkem võita kui kaotada.

c) Negatiivne stsenaarium – rivaalitsemine ja konflikt

Kolmandal stsenaariumil on kõige raskemad tagajärjed. Vaenulikus õhkkonnas, kus usaldus on katkenud, kaubandus on pärsitud ja võetakse mitmesuguseid survemeetmeid, peab EL hästi laveerima ja manööverdama.

Euroopa üldsus ei nõustuks sõjalise vastasseisuga. EL suudab võimalikule pealesurutud osalemisele vastu seista ainult siis, kui ta on tugev ja ühtne. See tugevus seisneb tulemuslikus ja kindlameelses välispoliitikas vastavalt ELi lepingu artikli 24 lõikele 3. EL peab olema valmis kõigutamatult kasutama ära oma mõjuvõimu (kui tugev majandusjõud, domineeriv abiandja, usaldusväärne poliitiline partner ja konkreetset liiki integratsioonimudeli eksportija). Ühtsus tähendab ühtset seisukohta Hiina ja USA suhtes, hoiakut, mille puhul lühiajalised ja kitsarinnalised huvid ei ole üldise huvi suhtes ülimuslikud. Euroopa peab kasutama ära oma kollektiivset läbirääkimispositsiooni, mis on Hiinaga võrreldes tunduvalt tugevam.

EL peab olema valmis võimalikuks USA ja Hiina vaheliste suhete katkemiseks. Seetõttu peab EL muutuma põhilistes majandussektorites isemajandavaks, muutes

tarneahelaid (lähendades neid oma asukohale) ning suurendades märkimisväärselt investeringuid teadus- ja arendustegevusse. EL ei pruugi küll suuta Hiina tegevust peatada, kuid ta peaks tagama, et sellel on Hiina jaoks teatav hind. Hiinaga suhteid tasakaalustada püüdes tuleks silmas pidada kindlameelset vastastikkuse järgimist, investeringute taustauuringu mehhanisme, tundlike Euroopa ettevõtete omandamise piiranguid ja strateegilist taristut, sealhulgas põllumajandust, kinnisvara ja tehnoloogiat. Lisaks peaks alati olema võimalik kasutada piiravaid meetmeid (st kogu maailmas rakendatavat sanktsioonirežiimi). Vabaduse ja demokraatia otsustav kaitsmine suurendab ELi suutlikkust tulla toime Hiina süstemaatilise tegevusega, millega püütakse mõjutada ELi poliitikuid ja kodanikuühiskonda. Seda teeb Hiina selleks, et kujundada avalikku arvamust vastavaks Hiina strateegilistele huvidele. Lisaks peaks EL paljastama Hiina röövelliku taktika ja tegevuse haavatavates kolmandates riikides. Neid riike peibutatakse näiteks uue siiditee rajamise lubadustega ja nii satuvad nad lõpuks laenulõksu.

Hiinat käsitlev uus ELi-USA dialoog, milles keskendutakse poliitilistele, julgeolekualastele, strateegilistele ja majanduslikele aspektidele, võiks olla platvormiks nii ELile kui ka USA-le, et paremini mõista ja tasakaalustada teineteise Pekingi-poliitikat ning vältida tarbetut USA ja Hiina suhete teravnemist. Euroopa juhid peavad nägema, et USA Hiina-poliitika on üks vähestest küsimustest Ameerika poliitikas, kus on võimalik saavutada konsensus USA mõlema partei vahel.

Sõltumata sellest, kui tihedaks võivad meie suhted Hiinaga kujuneda, on ja jääb Atlandi-ülene side ELi jaoks alati tugevamaks ja olulisemaks. USAGA seob meid usk vabadusse ja demokraatiasse ja sellel on suhtluses Hiinaga otsustav tähtsus.

Järeldused

ELi Hiina-poliitika peaks põhinema järgmistel põhimõtetel: võimaluse korral koostöö tegemine, vajaduse korral konkureerimine, hädavajaduse korral vastu astumine. Selline lähenemisviis võimaldab ELil kahepoolsete suhete arengule paindlikult reageerida.

Kaasamine nõuab samas siiski huvi mõlemalt poolt ning kehtivate reeglite järgimist. Seetõttu eeldame Hiinalt endale võetud kohustuste täitmist. Rahvusvahelise reeglitel põhineva korra valikuline kohaldamine on vastuvõetamatu. Me ootame Pekingilt mit-

tediskrimineerimist ja avatust ning valmisolekut võtta enda peale kohustused ja vastutus, mis tuleneb Pekingi suurenenud rollist maailma tasandil.

ERP fraktsioon toetab Hiinaga tehtavat koostööd, kui see on põhimõttekindel, praktiline ja pragmaatiline. Oma väärtusi ja põhimõtteid ei tohiks EL ohtu seada. ERP fraktsioon kutsub Euroopa institutsioone ja ELi liikmesriike üles kasutama kõiki vahendeid, et veenda Hiina juhtkonda kujundama oma atraktiivne riik rahvusvahelise üldsuse vastutustundlikuks liikmeks.